MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Mikael Pentikäinen
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Korkojen verovähennysoikeuden nopea purkaminen osuisi kipeimmin lapsiperheisiin, jotka ovat rohkeasti hankkineet kohtalaisen tilavat asunnot.
MAURI LIUKKONEN SAVON SANOMISSA

Hallituksen synty rikkoo vaaliohjelmat

Lähes kaikki puolueet ovat jo julkistaneet päätavoitteensa tuleviin eduskuntavaaleihin. Vaaliohjelmat ovat vielä varsin suurpiirteisiä. Ne täsmentyvät vaalien lähetessä.

Suomalaiseksi käytännöksi on muodostunut, että suuri määrä puolueita käy ensin vaalit, joissa menestyminen ratkaisee aseman hallitusneuvotteluissa.

Monista muista demokratioista tutut blokit puuttuvat. Äänestäjällä on paljon vaihtoehtoja, mutta vaikka oma puolue päätyisi hallitukseen, sen vaikutusvalta riippuu ennen kaikkea hallituksen kokoonpanosta.

On äänestäjälle helpompi, jos vaaleissa kisaavat esimerkiksi porvari- ja vasemmistopuolueiden blokit. Tällöin useampi puolue sitoutuu samansuuntaiseen ohjelmaan jo ennen vaaleja. Äänestäjä tietää, mille asialle äänensä antaa.

Ruotsin esimerkki osoittaa, ettei blokkivaalikaan ole ongelmaton. Suomen järjestelmän riskit taas toteutuivat viime eduskuntavaaleissa, joiden tuloksena hallitus piti kasata kuuden, ideologioiltaan ja ohjelmiltaan hyvin erilaisen puolueen koalitiona.

Tiukat vaaliohjelmat ja -lupaukset voivat muodostua puolueelle ongelmaksi. Ne saattavat rajoittaa hallitukseen pääsyä ja lisäksi karkottaa potentiaalisia äänestäjiä. Vaikeista asioista on siksi tapana puhua vasta vaalien jälkeen.

Vaikka puolueiden vaaliohjelmat olisivat ylimalkaisia – lähinnä lupauksia parantaa, puolustaa tai vastustaa jotakin asiaa – ne kannattaa lukea huolella. Vastoin yleistä väitettä, puolueet eivät petä äänestäjiään, vaan pyrkivät vaikuttamaan päätöksiin ohjelmansa mukaisesti.

Äänestäjien olisi kuitenkin syytä pitää vaaliohjelmia lähinnä puolueiden toiveina, ei lupauksina. Hallitusneuvotteluissa puolueiden vaaliohjelmat rikotaan palasiksi, ja hallitusohjelman suuriksi linjauksiksi päätyvät vain ne tavoitteet, jotka kaikki hallituspuolueet pystyvät hyväksymään.

Koska vaalikauden alussa kootulta Jyrki Kataisen (kok.) hallitukselta puuttui yhteinen ideologia ja ymmärrys Suomen talouden ja kilpailukyvyn vaatimista välttämättömistä toimista, se joutui keskittymään hallinnollisiin karttaharjoituksiin. Myös ne kaatuivat lopulta hallituksen sisäiseen riitelyyn.

Riiteleväkin hallitus antaa toimikautensa aikana tuhansia lakiesityksiä ja asetuksia. Kannattaa huomata, kuinka vahvasti puolueiden ohjelmat ja lupaukset näissä, usein yksittäisen ministerin vastuulla olevissa päätöksissä näkyvät.

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) kuuden puolueen hallitus ei löytänyt yhteistä säveltä.

Maaseudun Tulevaisuus kävi läpi hallituspuolueiden lupaukset maaseudulle ja sen elinkeinoille (MT 9.2.). Muilta puolueilta kuin kokoomukselta ja vihreiltä niitä ei juuri löytynyt, mutta myös maaseudun kannalta avainsalkut päätyivät näille puolueille.

Kokoomus puolusti lupaustensa mukaisesti suomalaista maataloutta EU-pöydissä kohtuullisella menestyksellä. Suomi sai omia tavoitteitaan läpi cap-uudistuksessa ja myös maatalouden EU-rahoja puolustettiin onnistuneesti.

Luvatun karsimisen sijaan elinkeinoja rasittava byrokratia jatkoi kasvuaan muutamaa poikkeusta lukuunottamatta. Oliko kansallisen 141-tuen vaihtaminen EU-tueksi voitto tai tappio, selviää myöhemmin.

Vihreiden valta hallituksessa näkyi sekin maatalouspäätöksissä. Luomutuotanto ja sen rahoitus kasvoivat, kuten puolue oli luvannut. Samoin puolue pystyi kiristämään viljelyn lannoiterajoja ja ympäristökorvauksen ehtoja.

Hallituksen kokoonpanosta johtuen sen on ollut helpointa kohdistaa menoleikkauksensa maaseudulle. Julkista rahaa vaativien investointien pääpaino on puolestaan ollut kasvukeskuksissa.

Puolueiden ohjelmilla on lopulta huomattava vaikutus päätöksiin. Merkitystä on myös sillä, mitkä asiat eivät mahdu ohjelmaan laisinkaan.

Vastoin yleistä väitettä, puolueet eivät petä äänestäjiään.

Reiluutta kauppaan

Päivittäistavarakauppojen aloittama hintojen alentaminen on asiakkaiden kannalta tervetullut asia.

Hintojen alentamisen yhteydessä kauppa on antanut ymmärtää, että se tinkii omista katteistaan. Siihen katsottiin olevan vaaraa muun muassa siksi, että kauppa on vähentänyt investointejaan ja tehostanut toimintaansa.

Käytännössä näyttää kuitenkin siltä, että alkutuottajat joutuvat kantamaan suurimman taakan hintojen alentamisesta. Tuottajahintojen lasku on edelleen jatkunut kautta linjan, vaikka tilojen kannattavuus on ollut jo entisestään heikko.

Suomen ruokakauppa on hyvin keskittynyt. Kahden suurimman kauppaketjun yhteenlaskettu markkinaosuus on yli 80 prosenttia.

Vaikuttaa siltä, että kauppa käyttää hyväkseen Venäjän ja EU:n välistä kauppasotaa. Koska ruuan vienti Venäjälle on pysähdyksissä, Euroopan markkinoilla on paljon ylimääräisiä halpoja ruokaeriä.

Kauhavalaisen perunantuottajan Rami Liljan mukaan kaupan ammattimaiset ostajat vievät tuottajia tässä tilanteessa kuin pässiä narussa. Vielä muutama vuosi sitten pakkaamot ja kauppa neuvottelivat ruokaperunan hinnasta. Nyt kauppa sanelee hinnan, koska vientimahdollisuutta Venäjälle ei ole. (MT 20.2.)

Kaupan toiminta on lyhytnäköistä ja epäreilua. Kotimaisten tuotteiden yhteydessä ei voi puhua reilusta kaupasta. Jos nykyistä kehitystä ei pysäytetä, loppuvat kotimaiset tuotteet kauppojen hyllyiltä. Loputtomasti ei tuottajahinnoista voi leikata.

Kuluttajille markkinoidaan ulkomailla tuotettuja Reilun kaupan tuotteita. Suomalaisen työn ja toimeentulon kannalta reilua meininkiä pitää lisätä myös kotimaisessa elintarvikeketjussa. Kauppa on tässä avainasemassa.

VIERASYLIÖ

Viljelijöille myös hyötyä gm-kasvien viljelystä

Euroopan unionin parlamentti hyväksyi 13.1.2015 uudet säännöt, joiden myötä EU:n jäsenmaat voivat halutessaan rajoittaa muuntogeenisten kasvien (gm-kasvien) viljelyä tai kieltää sen maaperällään, vaikka se sallittaisiin EU-tasolla.

Jäsenmaita edustavan Eurooppa-neuvoston on vielä vahvistettava päätös.

Uudet säännöt tarjoavat jäsenmaille mahdollisuuden kieltää gm-kasvien viljely muista syistä kuin Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisten (EFSA) arvioimista terveys- ja ympäristösyistä johtuen. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi kaavoitukseen, sosioekonomisiin vaikutuksiin, gm-kasvien muissa tuotteissa esiintymisen välttämiseen ja maatalouspoliittisiin tavoitteisiin vetoaminen.

Luonnollisesti kuitenkin jäsenmailla on myös oikeus sallia gm-kasvien viljely alueellaan.

Pyrin tässä kirjoituksessa osoittamaan millaista hyötyä gm-kasvien viljelystä olisi viljelijöille luomalla katsauksen siihen, mitä tässä suhteessa on maailmalla tapahtunut. Pyrin perustelemaan, miksi päättäjiemme olisi lähtökohtaisesti omaksuttava myönteinen asenne gm-kasvien viljelyyn.

Biotekniikka valtaa alaa

Sekä kehittyneissä että kehittyvissä maissa gm-kasvien käyttöönotto on kasvattanut viljelijöiden tuloja ja suurentanut satoja. Nämä hyödyt johtuvat siitä, että on voitu siirtyä ympäristöä säästävään viljelykäytäntöön.

Gm-kasvit ovat kasvilajikkeita, joihin on geenitekniikan keinoin siirretty geenejä muista lajeista tai saman lajin muista lajikkeista. Käsitteen väljä määritelmä sisältää myös ne tapaukset, joissa lajikkeen omia geenejä on muokattu, ilman että mitään varsinaista geenisiirtoa on tehty.

Ensimmäiset muuntogeeniset kasvit otettiin viljelyyn Yhdysvalloissa 1996. Vuonna 2013 gm-kasvien viljelypinta-ala maailmassa oli 175,2 miljoonaa hehtaaria, mikä on yli viisi kertaa Suomen koko pinta-ala. Viljelijöitä on 27 maassa yhteensä 18 miljoonaa. Näistä 16,5 miljoonaa on pienviljelijöitä kehittyvissä maissa.

Maista, joissa gm-viljelyä harjoitetaan, 19 on kehittyviä maita ja 8 teollistuneita maita. Vuonna 1996, jolloin viljely aloitettiin, gm-kasveja viljeltiin 1,7 miljoonaa hehtaarilla, joten lisäys on ollut satakertainen.

Biotekniikka onkin nopeimmin kasvanut viljelytekniikka nykyhistorian aikana.

Eurooppa jälkijunassa

Yleisessä viljelyssä on satoja lajikkeita yhdeksästä eri viljelykasvilajista. Eniten viljellään soijaa, maissia, puuvillaa ja rapsia. Tärkeimmät lajikkeet ovat joko tuhohyönteisiä tai rikkakasvihävitteitä kestäviä. Viime vuosina ovat voimakkaasti yleistyneet lajikkeet, joissa on kaksi tai useampia muuntogeenitekniikalla aikaan saatuja ominaisuuksia, ja tämän kehitystrendin uskotaan jatkuvan.

Laajinta viljely on Yhdysvalloissa, Brasiliassa, Argentiinassa, Intiassa ja Kiinassa. Euroopassa viljely on hyvin vähäistä ja viljelypinta-ala edustaa vain noin 0,08 prosenttia koko maailman gm-kasvien viljelypinta-alasta.

Meillä ei toistaiseksi viljellä gm-kasveja lainkaan, mikä johtuu ainakin osaksi siitä, että EU:ssa tähän mennessä hyväksytyt muuntogeeniset viljelykasvit eivät menesty Suomen ilmastossa.

Sekä kehittyneissä että kehittyvissä maissa gm-kasvien viljely on tuonut viljelijöille huomattavia ja kestäviä sosioekonomisia ja ympäristöön liittyviä etuja.

Hehtaarisadon lisäyksestä saatujen suorien taloudellisten voittojen ohella viljelijät ovat rahallisesti hyötyneet kun torjuta-aineiden käyttöä on voitu vähentää. Lisäksi korjuu halpenee, koska sadot ovat puhtaampia rikkakasvien ja tuholaisten huvetessa.

Viljelijöiden tulot ovat lisääntyneet kaikissa maissa, joissa gm-kasveja viljellään.

Sadot ovat puhtaampia rikkakasvien ja tuholaisten huvetessa.

Tänä päivänä taloudellisten hyötyjen lisääntyminen on kehittyvissä maissa jo voimakkaampaa kuin kehittyneissä maissa.

Kustannukset vähenevät

Vuonna 2014 julkaistiin meta-analyysi, jossa tutkittiin gm-kasvien viljelyn vaikutuksia maatalouteen.

Tavanomaisten kasvien viljelyyn verrattuna gm-kasvien viljely on vuosina 1996–2012 maailmalaajuisesti vähentänyt kemiallisten torjunta-aineiden käyttöä 37 prosenttia, lisännyt satoa 22 prosenttia ja lisännyt viljelijöiden tuloja peräti 68 prosenttia.

Erityisesti torjunta-aineita ja tuhohyönteisiä kestävien kasvien viljely on merkittävästi parantanut tuottavuutta ja taloudellista kannattavuutta.

Viljelijöiden taloudellisen aseman paraneminen johtui etupäässä siitä, että kustannukset vähenivät. Esimerkiksi rikkakasvien torjunta helpottui ja halpeni kun torjunta-aineiden ruiskutuksia tarvittiin vähemmän. Lähes puolet tulojen lisääntymisestä saatiin aikaan kehittyvissä maissa, Afrikassa, Etelä- ja Väli-Amerikassa, Aasiassa ja Filippiineillä.

Hehtaarisadon suureneminen ei niinkään johtunut gm-kasvien paremmasta geneettisestä potentiaalista, vaan niiden mahdollistamasta tehokkaammasta tuhoeläinten torjunnasta, mistä puolestaan seuraa kasveille aiheutuvien vaurioiden väheneminen.

Gm-kasvien viljelyllä on myönteisiä vaikutuksia myös ympäristön suojelun kannalta.

Gm-viljely mahdollistaa aurattoman viljelyn, mikä vähentyneiden torjunta-aineruiskutusten ohella alentaa tuntuvasti polttoaineiden tarvetta. Tämä puolestaan pienentää hiilidioksidipäästöjä ja siten hidastaa ilmastonmuutosta.

Hiilidioksidipäästöjen väheneminen vuosina 1996–2012 vastaa määrää, joka syntyisi jos 90 miljoonaa autoa olisi poissa liikenteestä, mikä olisi Suomen koko autokanta 25-kertaisena.

Auraton viljely jarruttaa myös maaperän eroosiota, mikä osaltaan edistää ravinteiden säilymistä ja vähentää vesistöjen pilaantumista.

PETTER PORTIN
Kirjoittaja on Turun yliopiston perinnöllisyystieteen emeritusprofessori.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

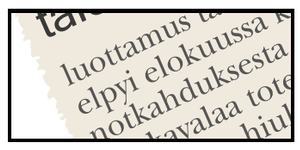

Kielipeli esteenä

Keskisuomalainen arvioi, että hallituksen sote-uudistuksen maakuntamallia ei ole voitu aikaisemmin ottaa vakavana vaihtoehtona itse maakuntanimen takia.

”On hyvin epätodennäköistä ja myös suotavaa, että sote-uudistusta ei viedä eteenpäin tämän hallituksen aikana. Soten viilaaminen silti tuskin valuu hukkaan – ja siksi sitä on kannattanut jatkaa heti tuoreeltaan.”

”On suorastaan surkuhupaisaa, että maakuntamallia ei ole voitu aikaisemmin ottaa vakavana vaihtoehtona itse sanan takia: maakunta-nimessä kummittelee keskustalaisuus ja siksi pelkän sanankin nostaminen esille on ollut osalle puolueista aivan mahdoton ajatus.

Nyt tuo sana lienee pääsemässä keskustalaisesta ’painolastistaan’. Sen verran tiuhaan se kuuluu myös muiden puolueiden ja ennen kaikkea riippumattomien asiantuntijoiden puheenvuoroissa.

Politiikka on retoriikkaa ja semantiikkaa, mutta jossain pisteessä näiden politiikan kielipelien yli pitää osata nähdä.”

Sanahelinää vanhuksista

Yksi tuoreimmista vanhustenhuollon heikentämisen kiertoilmauksista on ”palveluiden yhdenmukaistaminen”, kirjoittaa **Turun Sanomat**.

”Ensin olivat vaivaistalot, joita alettiin kutsua kunnalliskodeiksi. Nyt ne ovat maallikon puhekielessä vanhainkoteja, mutta hienommin niitä kuuluu kutsua vanhusten ympärivuorokautisiksi yksiköiksi.

Vuoden alusta vanhuspalvelulakia muutettiin niin, että kunnan on huolehdittava vanhuksista ensisijaisesti näiden kotona. Kotihoito ja avopalvelut ovat siis nykyaikaa, ja vanhainkoteja pannaan purkuun.”

”Kaunis tavoite, että vanhukset voisivat elää mahdollisimman pitkään kotona, edellyttäisi nykyistä paljon suurempia panostuksia kotihoidon resursseihin.”

KOLUMNI: EIJA MANSIKKAMÄKI

Kiina on riskibisnes – ja iso mahdollisuus

Kiinassa piilee suuri bisnesmahdollisuus. Tämän tietävät kaikki ja myös ne kymmenet suomalaiset elintarvike- ja tietotekniikan yritykset, jotka osallistuivat tammikuussa ministerin vetämälle vienninedistämismatkalle Kiinaan.

Ohjelmassa oli vierailukäyntejä viranomaisten luo, yrityksiin ja muun muassa jättimäisiin verkkokauppa Alibabaan ja Shanghain vapaakauppasatamaan.

Tarkoituksena ei ollut saada heti kauppoja, vaan tutkailla markkinoita.

Moni yllättyi. Halpatuotantomaana tunnettu Kiina olikin kuluttajille kallis.

Vaikka keskipalkka on alle meikäläisen tonnin, maitolitra maksoi enemmän kuin euron. Vientiväki vieraili tietenkin maksukykyisten suosimissa ja länsiruokaakin tarjoavissa kauppaketjuissa, joiden hyllyille omaakin tuotantoa havitellaan. Eikä maito ole Kiinassa kansan perusjuoma.

Suomi-ruokaa esiteltiin auliisti kiinalaisille ostajille, suurlähetystössä ja hotellissa. Rehelliset suomalaiset kertoivat avoimesti bisnesideoistaan sekä siitä, missä ja millä menetelmillä kaupattavat tuotteet on valmistettu. Kiinalaisia kiinnostaa nimittäin turvallinen ruoka.

Meneekö Atria tai HK Scan kerralla kanttuvei, jos kiinalaiset alkavat myydä koiranlihaa suomalaismerkkien alla?

eija.mansikkamaki@maaseuduntulevaisuus.fi

Kiinassa sen merkitys on eri kuin meillä, sillä siellä maaperä, ilma ja vesi ovat saastuneita ja ruuassa jopa myrkkyä. Vuonna 2008 maitojauhetta oli terästetty melamiinilla, jotta sen proteiinipitoisuus nousisi. Jauhetta käytettiin äidinmaidonvastikkeisiin. Valmistajana oli myös Arla, joka keskeytti tuotantonsa Kiinassa siihen.

Myös tunnetuista suklaamerkeistä löytyi samaa myrkkyä.

Tilaisuuksien seuraaminen tuntui kummalliselta: eikö nyt hyvänen aika ruuan nettotuojamaa suorastaan ime meidän puhtaan ruokamme markkinoilleen, kun kuulee, että sellaista on? Pitääkö sitä tosiaan tyrkyttää?

Kiinalaisten – kuten arabien ja monien muidenkin – kanssa käydään kauppaa pitkään hieromalla. Mutta kun Kiinasta on kyse, mieleen voi hiipiä epäily siitä, onko kyse todella kulttuurista ja vilpittömästä kyselystä vai jopa vakoilusta.

Maa kuuluu kauppajärjestö WTO:hon, mutta kopiointi on maan tapa. Sama tennaritehdas syytää aitoa ja feikkiä. Jos kopioidaan suomalaista designia, autoja, musiikkia, kokonaisia eurooppalaisia kaupunkeja, venäläisiä hävittäjiä ja niiden varaosia ja niistä tehdään vientituotteita kolmansiin maihin, miksei sitten suomalaisten T&K-panosten helmiä?

Valuvatko suomalaisten hienot ohjelmistoideat, pakkauskeksinnöt ja Lignell & Piispasen mainiot marjaliköörit pullojen designia myöten kiinalaisten firmojen taskuun?

Edistävätkö suomalaisten ministerien vientimatkat kiinalaista kopiovientiä kolmansiin maihin?

Sopii miettiä. Meneekö Atria tai HK Scan kerralla kanttuvei, jos kiinalaiset alkavat myydä koiranlihaa suomalaismerkkien alla?

Entä kuinka suuren riskin yritys ottaa mennessään maahan, jossa mahdollisuuksien ohella on myös selviä riskejä? Riskit tunnistetaan, mutta niitä halutaan ottaa. Mutta entä jos sianlihaa päästään suurten odotusten jälkeen viemään, ja tuotebrändit päätyvät kopiointiin?

Toisaalta Kiinassa on saatettu myydä jo nyt puhdasta suomalaista lihaa, mutta jollakin muulla merkillä. Sitä on laivattu jo pitkään Hong Kongiin, eikä tie sieltä eteenpäin ole kuulemma edes lihatalojen itsensä tiedossa.

Mutta kannattaako kaupan hyllylle edes pyrkiä vai olisiko vauhdilla kasvava verkkokauppa turvallisempaa? Voisi valmistaa koti-Suomessa, varastoida jättisatamissa ja toimittaa suoraan kuluttajille?

Tähän saumaan kaivautui Helsingin Mylly, joka sai kaurapuuroaineksensa myyntiin kiinalaiseen verkkokauppaan.

Vai ovatko verkot sittenkin kivijalkakauppoja suurempi riski, kun niitä voi hallita joku muu kuin myyjä?

Suomalaiset vierailivat Cityshop-nimisessä upouudessa kauppapalatsissa, jonka hyllyllä oli kiinalaisen mustan porsaan laatulihaa, australialaista nautaa ja meneillään Britannian ja Irlannin teemaviikot: vihreyttä, puhtautta ja luonnonmukaisuutta.

Suomalainen ruokaväki pääsi tapaamaan kauppaketjun johtoa, mutta kysyi vasta pienen kylkeentökkimisen jälkeen, kuinka saada Suomi teemaviikoksi. Vastaus ei yllättänyt: lähettämällä kuvastot ja olemalla aktiivinen. ”Suomalaiset perinteiset tuotemerkit kiinnostavat meitä kovasti”, kuului johdon kannustus.

Ovathan kaikki nyt varmasti muistaneet toimittaa kataloginsa Shanghaihin?